

**DISPOZIȚII NORMATIVE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE CU
PRIVIRE LA SOLUȚIONAREA LITIGIILOR DE MUNCĂ ALE
SPORTIVILOR**

**Gheorghe Sorin SLABU,
PhD student,
University of European Studies from Moldova**

***Summary:** The democracy and development level of a country can be assessed from the point of view of the enacted laws and by the observation of the rights and freedoms of persons, of the equality in the legal approach of identical situations and by the peculiar respect in relation to the supreme law, the Constitution, which determines a hierarchy concerning the enactment and enforcement of laws, applying in this regard a constitutional principle “sui generis”, by which the state power functions are assigned to different bodies, the legislative, executive and judicial authority, for preventing abuse and for letting some authorities control the activity of other authorities, and no one having absolute power, this being the equivalent of a dictatorship.*

Due to these reasons, we consider that the labour relations, regardless of the person who provides the work and the type of work performed, must be regulated by the labour code, and the settlement procedure of the disputes that can occur concerning the labour relations, strictly, can be the subject of a legal action, and the state judge must be able to try the case according to the legal provisions on labour relations.

Keywords: law, labour agreements, sport statutes, arbitration

***Rezumat:** Nivelul de democrație și dezvoltare al unei țări poate fi apreciat și din punctul de vedere al legilor adoptate și respectarea de către acestea a drepturilor și libertăților persoanelor, al egalității de tratament juridic a situațiilor identice dar și de respectul deosebit acordat legii supreme, constituția, care stabilește o ierarhie cu privire la adoptarea și aplicarea legilor consacrand în acest sens un principiu constituțional „sui generis”, prin care funcțiile puterii în stat sînt atribuite unor organe diferite, legislativul, executivul și autoritatea judecătorească, tocmai pentru a prevenii abuzul și pentru ca activitatea unor organe să poată fi controlată de alte organe, nimeni neavînd o putere deplină, aceasta fiind echivalentul unei dictaturi.*

Datorită acestor considerente, sîntem de părere că raporturile de muncă indiferent de persoana care prestează munca și de felul muncii prestate, trebuie să fie reglementate de codul muncii, iar procedura de soluționare a diferendelor ce pot să apară cu privire la raporturile de muncă, strict, să poată face obiectul unei

acțiuni în justiție, iar judecătorul de stat să poată soluționa cauza potrivit dispozițiilor legale referitoare la raporturile de muncă.

Cuvinte cheie: *lege, contracte de muncă, statute sportive, arbitraj.*

Aspecte normative interne

Soluționarea litigiilor de muncă ale sportivilor ,a ridicat pentru profesioniștii dreptului numeroase semne de întrebare datorită faptului că, chiar dacă sportivii desfășoară o muncă ca orice alt angajat, ei nu aduc litigiile, născute între ei și cluburi/societăți sportive, spre soluționare, instanțelor de drept comun ca orice alt angajat.

În legislația internă avem dispoziții referitoare la contractul de muncă sportiv în Codul muncii, dar prevederile lor sunt destul de succinte și lasă loc „particularităților prevăzute de legislația în vigoare.”[1]

Aceste particularități de care vorbește legiuitorul sînt completate de Legea cu privire la cultura fizică și sport care în articolul 17 vorbește despre sportivul profesionist și arată că, „sportivii profesioniști sînt persoane care practică sportul ca profesie și obțin venituri pe baza contractului de muncă încheiat cu asociația sau clubul sportiv la care sînt membri. [2,art.17,al.2]

Din analiza textelor de lege indicate, ar rezulta că, sportivul ca orice alt angajat are un contract de muncă, încheiat potrivit dispozițiilor generale ale Codului muncii ,coroborate cu cele din art.17, ale Legii cu privire la cultura fizică și sport,iar în caz de litigiu îi sînt aplicabile de asemenea dispozițiile generale stabilite în Codul muncii Titlul XII capitolul II „Jurisdicția individuală,, ,care prevăd că, în caz de litigii între angajator și angajat cu privire la, încheierea, executarea, încetarea contractului de muncă precum și altele enumerate în textul legal, cererea se depune la instanța de judecată.[3,art.354-355]

În realitate lucrurile stau diferit, sportivii au încheiate cu structurile sportive convenții de prestări servicii, iar litigiile care apar între sportiv și cealaltă parte sînt soluționate de către comisii de arbitraj ce sînt înființate și funcționează pe lângă fiecare federație de profil.

În cadrul Federației de Fotbal a Moldovei, în statutul acesteia găsim, la art.58, dispoziții referitoare la Curtea de Arbitraj Sportiv și Mediere în Fotbal din R.Moldova specializată, iar la art. 58.(2) se arată că, Curtea „, va examina, soluționa, media, în calitate de primă și unică instanță, sau instanță în ordine de recurs toate categoriile de litigii apărute între persoanele fizice și juridice care activează în domeniul fotbalului pe teritoriul R.Moldova,, iar la art. 58.(4), al aceluiași statut, se arată că, Comitetul executiv al FMF, poate decide ,ca anumite categorii de litigii din fotbal,cum ar fi spre exemplu cele de muncă, să fie examinate, ca excepție, direct de către instanțele de judecată competente ale R.Moldova.,[4,art.58]

De asemenea potrivit aceluiași articol din statut, se arată faptul că, Curtea de Arbitraj Sportiv și Mediere în Fotbal, din R.Moldova, este organizată și funcționează potrivit „Legii cu privire la arbitraj„.[5,art 58.1]

Legea cu privire la arbitraj a R.Moldova prevede că „ arbitrajul poate decide asupra unui litigiu, care a apărut din raporturile de drept civil, în sens larg, între părțile cu capacitate deplină de exercițiu, dacă litigiul a fost trimis, cu acordul părților, spre soluționare în arbitraj, cu excepția litigiilor în materii în care legea nu permite soluționarea lor pe calea arbitrajului.[6,art.1,al.2]

Aceiași lege explică noțiunea de litigiu „conflict izvorât din raporturi juridice civile, inclusiv patrimoniale, dintre părți, din raporturi obligaționale contractuale și necontractuale, cum ar fi: vânzarea-cumpărarea, prestarea de servicii, executarea de lucrări și altele asemenea sau din raporturi de proprietate și din alte drepturi reale, inclusiv din dreptul de proprietate intelectuală„.[7,art.2]

Pe lângă aceste prevederi referitoare la soluționarea litigiilor sportive mai avem dispozițiile Codului de procedură civilă al R.Moldova, care la capitolul XLIII, prezintă procedura stabilită pentru contestarea hotărârilor arbitrale, iar în capitolul XLIV, procedura de eliberare a titlurilor de executare silită a hotărârilor arbitrale.[8]

Din analiza coroborată a textelor avem contradicții, care se referă la posibilitatea de soluționare a litigiilor născute din contractele de muncă sportive de către Comisia de Arbitraj Sportiv, baza legală a acestora și „ dreptul„ comitetului executiv al FMF de a permite ca anumite cauze de dreptul muncii să poată fi soluționate de instanțele de drept comun, dar și alte aspecte pe care le vom analiza pe parcursul acestei lucrări.

Termenul „poate„, utilizat în textul statutului, este unul permisiv, care subliniază faptul că organele statutare ale federațiilor sportive, sînt cele care hotărăsc, dețin puterea , cu toate că este vorba de contracte de muncă, iar validitatea statului din acest punct de vedere ridică semne de întrebare, existând posibilitatea unei acțiuni pe cale administrativă, care ar trebui analizată.

Faptul că legea nu este destul de explicită a permis în domeniul sportului o oarecare libertate, bazîndu-se și pe dispozițiile arbitrajului internațional în domeniu, cu ajutorul căreia în prezent sistemul sportiv este unul separat și nu un sistem autonom.

Distincția dintre autonomie și separație rezidă în supunerea sau nesupunerea autorităților instituțiilor statului, avînd în vedere faptul că un sistem autonom este cel care nu este rupt total de stat, ar exista anumite limite, un anumit control din partea statului cel puțin în materia contractelor de muncă, pe cînd într-un sistem separat, statul nu intervine sau este înlăturat și acceptă situația, el nu are nici o atribuție, în domeniul dat și nici nu o revendică, iar puterea sportivă stabilește toate regulile așa cum consideră, încalcînd legislația statului datorită lipsei de coerență a textelor legislative, lipsei de reglementare.

Un prim aspect ce trebuie evidențiat este acela că statutul unei persoane juridice nu poate fi mai presus de lege și un comitet executiv al unei persoane juridice, nu poate să hotărască cînd se poate apela la instanțele de judecată competente și cînd nu, atîta timp cît dispozițiile codului muncii sînt clare și prevăd că, litigiile în ceea ce privește contractul de muncă sînt de competența instanței de judecată.

În textul de lege a cărui redactare este destul de clară se prevede faptul că sportivii profesioniști au încheiate cu structurile sportive contracte de muncă, iar potrivit dispozițiilor codului muncii, art.354-355, în caz de litigiu în legătură cu, contractul individual de muncă este sezizată instanța de judecată.

Din punctul nostru de vedere acest aspect este clar, dar trebuie avută în vedere situația specifică a muncii desfășurate de către sportivi și deasemenea trebuie stabilită clar limita dintre munca desfășurată de sportiv și disciplina sportivă.

Disciplina sportivă este din punctul nostru de vedere un ansamblu de reguli, cu privire la conduita pe care trebuie să o aibă sportivul atît în timpul pregătirii pentru participare la competiții cît și în timpul competițiilor, care trebuie respectate de către sportivi și a căror nerespectare duce la aplicarea unor sancțiuni potrivit statutelor și regulamentelor specifice fiecărei discipline sportive.

Disciplina înțeleasă așadar ca un ansamblu de reguli ce trebuie respectate de către sportivi, este comună atît sportivilor profesioniști cît și sportivilor amatori și poate face obiectul unor cauze disciplinare care pot fi soluționate de către comisiile arbitrale, disciplinare constituite pe lîngă federații și care nu are nimic de-a face cu munca desfășurată de către sportiv potrivit contractului de muncă încheiat conform dispozițiilor legale.

Recurgerea la arbitraj potrivit legii arbitrajului din R.Moldova, nu este nici ea completă deoarece, presupunînd că aceste cauze pot fi soluționate de către comisii de arbitraj ale federațiilor, ele nu pot fi atacate pentru a fi desființate în instanțele de drept comun, și nu sînt aduse în fața acestora pentru investire cu formulă executorie, ele fiind puse în executare prin intermediul forței coercitive sportive, care stabilește în caz de nerespectare alte sancțiuni disciplinare care nu vor putea fi contestate decît tot în cadrul acelorași comisii.

Se va crea astfel un cerc vicios în care statul prin instanțele competente nu poate să intervină, de asemenea partea nemulțumită nu va putea apela la instanțele ordinare, iar acest lucru din punctul nostru de vedere este un abuz care trebuie înlăturat prin adaptarea legislației interne și stabilirea unor limite clare.

Tot cu privire la soluționarea litigiilor născute din contracte de muncă sportive în cadrul comisiilor de arbitraj, trebuie să spunem că acest lucru este permis într-un mod forțat datorită faptului că sportivii profesioniști au încheiate cu structurile sportive convenții de prestări servicii și nu contracte de muncă cum prevede legea, chiar dacă codul civil prevede la art. 970;

1) Prin contractul de prestări servicii, o parte (prestator) se obligă să presteze celeilalte părți (beneficiar) anumite servicii, iar aceasta se obligă să plătească retribuiția convenită.

2) Obiectul contractului de prestări servicii îl constituie serviciile de orice natură.

3) Contractele de muncă sînt reglementate prin legislația muncii.[9,.art.970]

Analiza coroborată a tuturor textelor de lege arată că nici aceste convenții nu sînt valabile în dreptul muncii, astfel că arbitrajul sportiv nu are o bază legală în materia contractelor de muncă și se impune adaptarea legislației interne la necesitățile impuse de relațiile sociale create în jurul contractelor de muncă pentru sportivi, pentru ca drepturile lor, de angajați-muncitori să fie respectate ca pentru orice alți angajați, ținîndu-se cont de specificitatea raporturilor de muncă pe care le desfășoară.

Aspecte normative internaționale. Din punct de vedere internațional arbitrajul în materie sportivă are o bază mai solidă, care este justificată de respectarea drepturilor tuturor persoanelor care desfășoară o activitate de muncă în baza unui contract de muncă, dar și acest lucru este perceput diferit de către state.

Din punct de vedere internațional avem;

A. Dispoziții cu caracter normativ, care se aplică doar în țările emitente, neavînd influență directă în dreptul intern, dar care furnizează elemente importante ce pot ajuta la perfecționarea legislației în materie.

B. Dispoziții fără caracter normativ direct, adoptate la nivel internațional, dar care au influențat legislația multor țări în materie sportivă.

C. Statute ale federațiilor internaționale sportive.

D. Jurisprudența internațională, în materie.

A. Dispozițiile cu caracter normativ, care se aplică doar în țările emitente, în această categorie includem legile cu privire la sportul profesionist adoptate în diferite țări și codurile sportive, care au scopul de a reglementa domeniul relațiilor stabilite între sportiv și club/socitate sportivă.

În Italia, Legea 426 din 16.02.1942, stabilește supremația Comitetului Național Olimpic Italian, (în continuare va fi C.O.N.I.), în materie sportivă și care a avut drept finalitate, recunoașterea caracterului sportiv al anumitor activități enumerate în lege cum ar fi, atletismul, sporturile de iarnă, haltere, ciclism, box, gimnastică, fotbal, etc. permițînd totodată C.O.N.I. să înființeze și alte federații pentru sporturi care nu sînt printre cele enumerate.[10.art.5]

Următorul pas care prezintă importanță în cadrul temei de cercetare, este, Legea nr.91, din 23 martie 1981, în cadrul căreia vom găsi dispoziții privitoare la contractele de muncă ale sportivilor.

Prin dispozițiile sale legea amintită consacră principiul libertății de desfășurare al activității fizice, făcînd referire atît la sportivi profesioniști cît și la sportivii amatori.

Potrivit dispozițiilor legale, se puteau considera sportivi profesioniști, atleții, antrenorii, directorii tehnici sportivi și preparatorii fizici, dacă;

- exercită activitatea sportivă cu titlu oneros și are caracter continuu, în cadrul disciplinelor reglementate de către C.O.N.I.,

- obțin calificarea de profesionist din partea federației sportive de apartenență.[11,art.2]

Dobindirea statutului de sportiv profesionist cere îndeplinirea unei condiții subiective, calificarea sportivului, dar și o condiție obiectivă și anume exercițiul activității sportive cu titlu oneros, cu caracter continuu și cu respectarea disciplinei stabilite prin regulamente de către C.O.N.I.

Dispozițiile legii au fost criticate datorită faptului că este discriminatorie în raport cu sportivii amatori, a exclus în mod expres din domeniul de aplicare toate cazurile de "profesionalism de fapt" și anume cele în care sportivii sînt clasificați ca amatori doar pentru că membri federației nu au reușit să facă distincția între amatori și profesioniști, în timp ce efectuează aceste activități sportive considerate continue, aceste activități reprezentînd pentru sportivi sursa predominantă de venit. Avem așadar situații neprevăzute care fac, ca aplicarea legii să fie discriminatorie.

Criticile textului legal sînt justificate de faptul că, profesionalismul de fapt ar trebui să își găsească protecție în prevederile Legii 91/1981, iar acest lucru pentru a evita o diferență evidentă de tratament.

Pentru aceasta ar trebui stabilite elementele cu ajutorul cărora să poată fi identificate aceste situații, astfel:

a) sarcinile încredințate, în sensul că serviciul ar trebui să fie remunerat printr-o sumă proporțională cu cantitatea și calitatea serviciului în sine, a cărei valoare este determinată în mod liber de către părți, cu condiția respectării convenției colective,

b) continuitatea exercitării sportului, trebuie amintită și prevalența, ceea ce înseamnă că sportivul profesionist este cel care practică acest sport ca o profesie și pentru care, prin urmare îi aduce venituri.

Prezumția în mod absolut că activitatea continuă prestată de atlet cu titlu oneros este obiectul contractului de muncă ar însemna că, în cazul în care o astfel de continuitate lipsește, vom fi în prezența unei activități desfășurate cu titlu autonom.

Vom putea spune deci că în cazul în care lipsește oricare din elementele enumerate, sarcini încredințate, continuitatea raportului și prevalența veniturilor, vom fi în prezența unui raport de muncă autonom.

Pentru a fi în prezența unui raport de muncă autonom trebuie să fim în prezența cel puțin uneia din următoarele cerințe:

a) activitatea a avut loc într-un singur eveniment sau mai multe evenimente sportive legate între ele împreună într-o perioadă scurtă de timp;

b) sportivul nu este obligat prin contract în ceea ce privește participarea la sesiuni de pregătire sau de formare;

c) prestarea activităților sportive care fac obiectul contractului, nu pot depăși opt ore pe săptămână cinci zile în fiecare lună sau treizeci de zile în fiecare an.[12.art.3]

Legea, 91/1981, reprezintă cadrul legal pentru toate disciplinele sportive reglementând forma profesionistă a relațiilor între sportivul angajat și societatea sportivă, totodată stabilind un set de principii și cerințe generale pentru relațiile dintre cluburile sportive și sportivii profesioniști, în special forma contractului, perioada de timp pentru care se încheie, cesiunea contractului de muncă, între părți, cu privire la premii de formare profesională, educație tehnică și în ceea ce privește soluționarea litigiilor referitoare la punerea în aplicare a contractului încheiat între părți.[13,art4].

Modul de reglementare a litigiilor se realizează, potrivit dispozițiilor legii, prin intermediul arbitrajului, dar legea italiană reușește să individualizeze mult mai bine calitatea de sportiv profesionist, incluzând aici pe lângă sportivi, pe antrenori, preparatori tehnici și directori sportivi.

Arbitrajul în domeniul sportiv este realizat prin organele arbitrale sub controlul C.O.N.I, iar în acest an, 1981, s- au adus modificări modului în care se soluționează conflictele ce decurg din contracte sportive.

A fost înființat oficiul de asistență juridică (CONI), în care sportivii legitimați care au fost chemați în fața organelor judiciare printr-o sesizare sau condamnare pot solicita asistență juridică gratuită.

A fost introdusă, de asemenea contribuția pentru accesul la organele de justiție, o plată contribuție, cu scopul de a acoperi o parte din cheltuielile instituției.

Termenii de judecată s-au redus, 40 de zile pentru închiderea investigațiilor efectuate de către procuratură și de 10 zile pentru stabilirea termenului de judecată de către Curtea Federală, cu scopul de a accelera procedura disciplinară sportivă.

Colegiul de Garanție a Sportului este, de asemenea, o instituție a Comitetului Olimpic, care are ca sarcină de a răspunde la cererea părților, cu privire la excepția în materie stabilite, sancțiuni tehnice și în materie de dopaj, cu privire la deciziile care au devenit definitive și nu au fost contestate pentru încălcarea normelor și / sau lipsa de motivare sau insuficienta motivare.[14]

Măsurile introduse au prevederi novatoare dar nu fac nici o diferență între litigii disciplinare sportive, rezultate din încălcarea regulilor sportive și litigii de muncă rezultate din contractele de muncă ale sportivilor ceea ce evident ar atrage competența instanțelor de drept comun.

În Franța, au fost mai multe etape în cadrul cărora treptat s-au stabilit reguli ce stau la baza sistemului sportiv astfel prin Ordonanța din 28 august 1945, statul a delegat o parte din puterile sale asociațiilor și federațiilor sportive, statul punând în

practică un sistem de libertate supravegheată, permițând federațiilor să organizeze competiții sportive, ceea ce se întâmplă și astăzi, iar treizeci de ani mai târziu, prin Legea din 29 octombrie 1975, numită și legea Mazeaud cu privire la dezvoltarea educației fizice și sportului, a întărit și mai mult prerogativele federațiilor sportive.[15,p.27-28]

Următoarea etapă este reprezentată de legea nr. 84-610 din 16 iulie 1984, privind organizarea și promovarea activităților fizice și a sportului, avînd o structură detaliată cu privire la modul de organizare și funcționare al sportului. Legea a fost modificată de mai multe pentru a face față schimbărilor impuse de modul în care au evoluat relațiile sociale.

În prezent în Franța este în vigoare Codul sportului, adoptat la data de 23.05.2006 și completat de două decrete, primul din 24.07.2007 iar al doilea din, 28.02.2008, ce are menirea de a fi adus o reglementare nouă în sportul francez, care să corespundă evoluției relațiilor sociale din domeniu, avînd o legătură directă cu modul de desfășurare a activităților fizice și sportive.

La data intrării în vigoare a Codului, legea nr. 84-610 din 16.07.1984, a fost abrogată.

Codul sportiv este rezultatul voinței politice, care a reușit să se impună în Franța și constituie un instrument ușor de utilizat accesibil, pe înțelesul tuturor, fiind alcătuit din dispozițiile legii din 16.07.1984, dar și dispoziții din Codul educației, referitor la studiul sportului contra unei remunerații, Codul sănătății publice, referitor la utilizarea de substanțe interzise precum și dispoziții din codul muncii, referitoare la sportivul profesionist.

În materie de arbitraj nici legea franceză nu permite, prin dispozițiile sale arbitrajul în materie de conflicte de muncă dar nici nu îl interzice, iar modificările introduse prin Decretul din 2011, nu aduc nici o modificare în acest sens, arbitrajul fiind o soluție pentru diferende comerciale, dar modificările legislative sînt novatoare decretul modernizînd legea arbitrajului francez, atît intern cît și internațional, stabilește normele referitoare la convenția de arbitraj, exequatur și notificarea hotărîrii arbitrale. De asemenea impune autoritatea tribunalului arbitral, în special permițându-i să pronunțe în raport cu părțile arbitrajului, măsuri provizorii sau conservatorii, cu excepția sechestrului și a garanțiilor judiciare. Aceasta clarifică și îmbunătățește normele privind recursul în materie de arbitraj.[16]

Nici dreptul francez nu face notă discordantă, din punctul de vedere al controlului efectuat de stat în materie arbitrală, astfel că există și în dreptul francez posibilitatea de a cere recunoașterea hotărîrilor pronunțate în materie arbitrală, de a cere punerea în executare sau de a recura hotărîrile în materie.[17]

În Rusia avem cu privire la sportivi, Legea federală din 04.12.2007 N 329-FZ, "Cu privire la cultură fizică și sport în Federația Rusă" în care este reglementată întreaga activitate sportivă care se organizează și se desfășoară în

federații și care stabilește că, sportivii profesioniști au dreptul la încheierea contractelor de muncă potrivit legislației muncii.[18.art 24]

Codul muncii în Federația Rusă de asemenea are prevederi cu privire la contractul de muncă încheiat de către sportivi, în această categorie fiind incluși și antrenori cu posibilitatea de a încheia contracte de muncă, pe perioadă determinată sau nedeterminată, cu respectarea legislației în vigoare, inclusiv a regulamentelor federațiilor sportive.[19,atr348.2]

De asemenea legislația rusă prevede dreptul federațiilor sportive de a adapta normele, cu privire la drepturile și obligațiile sportive, la normele stabilite de către federațiile sportive internaționale.[20,art.16]

Legea cu privire la arbitraj a Federației Ruse prevede că „tribunalul arbitral poate, în conformitate cu acordul părților, să soluționeze potrivit legii arbitrajului, orice litigiu care rezultă din relațiile civile, cu excepția cazului în care se prevede altfel prin lege federală„,[21,art.1,al.2]

Considerăm că, modul de exprimare orice litigiu civil, este prea echivoc, putând include sau din contră elimina anumite cauze potrivit intereselor părților, cei corecți caută soluționarea rapidă a cauzelor iar cei incorecți caută modalități de a demonstra că sînt mai puternici.

Codul rus de procedură civilă, prevede în materie de arbitraj, că hotărârile deasemenea pot fi recurate, în fața instanțelor de drept comun, pot fi recunoscute și puse în executare silită, ceea ce denotă supremația statului asupra arbitrajului.[22]

Din punctul nostru de vedere, menținerea unui control, prin intermediul dispozițiilor legale, asupra hotărârilor pronunțate în materie arbitrală, nu face altceva decît să mențină un echilibru în materie juridică, care consacră principiul supremației puterii în stat, iar aducerea la îndeplinire, executarea forțată statuează supremația statului și monopolul constrîngerii statale, care își exercită prerogativele ori de câte ori, hotărârile pronunțate nu sînt executate de bună voie.

În România ca punct de plecare avem legea educației fizice și sportului, 69/2000, în care se vorbește de sportiv profesionist.În condițiile legii și în conformitate cu prevederile cuprinse în statutele și regulamentele federațiilor sportive naționale și internaționale, sportivii ,aceștia pot fi: amatori și profesioniști.

Relevantă prezintă sportivii profesioniști, care trebuie să îndeplinească următoarele condiții;

să obțină licență de sportiv profesionist, iar a doua condiție, să încheie cu o structură sportivă un contract individual de muncă sau o convenție în condițiile codului civil.[23,art14,al.2]

Și în legea sportului din România găsim dispoziții pline de echivoc care, lasă loc de interpretare cînd vorbim de contractul de muncă existînd două posibilități, prezentate anterior, iar în același art.14, la al.7 se arată care este izvorul drepturilor și obligațiilor sportivilor, acestea fiind cele prevăzute de statutele și

regulamentele sportive, precum și de contractele de muncă sau convențiile încheiate între părți.[24,art.14,al.7]

Din punctul de vedere al dreptului muncii, nu avem un contract de muncă special, cu privire la sportivi, existând doar un contract de muncă general, care este adaptat în funcție de situație, iar reglementarea contractului de muncă sportiv se impune,aceasta reprezentând și o propunere, de lege ferenda,.[25]

Deasemena Codul de procedură civilă al României,are reglementat în cartea a IV-a,titulul I,art 542, dispoziții referitoare la obiectul arbitrajului, acesta fiind, orice litigiu, cu excepția celor care privesc, starea civilă, capacitatea persoanelor, dezbateră succesorală, relațiile de familie precum și drepturile asupra cărora părțile nu pot să dispună.[26,art.542,al.1]

Modul de reglementare este unul prea larg, ridicând multe semne de întrebare, prin arătarea situațiilor care nu pot face obiectul arbitrajului, per a contrario, toate celelalte pot face obiectul arbitrajului, din punctul nostru de vedere este un abuz de drept,lipsa de reglementare.

B. Dispoziții fără caracter normativ direct adoptate la nivel internațional, dar care au influențat legislația multor țări în materie sportivă.

Având în vedere evoluția sportului, complexității relațiilor sociale din domeniul sportului, prin analiza relațiilor sportive cu raporturile de muncă, raporturile civile, economice, administrative, precum și prin creșterea numărului raporturilor vizate a apărut necesitatea unei reglementări juridice detaliate a raporturilor sportive.

Datorită acestei complexități dar și faptului că sportul,ca și activitate este reglementată prin regulamente ale organizațiilor sportive, chiar dacă la nivel mondial se încearcă să se ofere tot mai multe garanții angajaților, din punctul de vedere al dreptului muncii, cu privire la transfer, jurisdicție, etc, acestea nu au nici o smenificație pentru lumea sportului .

Totuși la nivel european au fost câteva încercări, care au avut drept scop stabilirea anumitor linii care trebuie urmate pentru reglementarea domeniului, dar și pentru protejarea sportivilor din punctul de vedere al angajatului.

Aceste încercări sint 2 declarații,Declarația cu privire la sport din 1997 și cea din 2000 și două Cărți albe ale sportului, una din 2007, iar a doua din 2011.

Prima declarație cu privire la sport apare în anul 1997 și reprezintă o anexă la Tratatul de la Amsterdam, în cadrul ei se vorbește despre semnificația socială a sportului, rolul în dezvoltarea personală, schimburi culturale, a doua este anexată concluziilor întrunirii Consiliului Europei la Nisa, se bazează pe raportul de la Helsinki din 1999, aceasta vorbind despre o reconciliere a dimensiunii economice a sportului cu cea populară educațională, socială și culturală, totodată afirmând faptul că în tratatele europene nu s-a prevăzut specificitatea sportului și respectarea principiilor interne în materie de libertate de mișcare pentru sportivi ca și muncitori. [27,p.70-71,pp419]

Cartea albă a sportului din 2007, precizează în partea introductivă că „sportul este un fenomen social și economic în continuă dezvoltare, o contribuție importantă la obiectivele strategice ale Uniunii Europene referitoare la solidaritate și prosperitate.”[28]

„Sportul este un sector dinamic și cu creștere rapidă, cu un impact macro-economic subestimat, care poate contribui la obiectivele de la Lisabona de creștere economică și crearea locurilor de muncă, poate servi ca instrument de dezvoltare locală și regională, de regenerare urbană sau de dezvoltare rurală. Sportul beneficiază de sinergii cu sectorul turistic și poate stimula modernizarea infrastructurii și apariția de noi parteneriate de finanțare a dispozitivelor sportive și recreative[...] o parte tot mai mare a valorii economice a sportului este legată de drepturile de proprietate intelectuală. Aceste drepturi se referă la dreptul de autor, comunicările comerciale, mărci comerciale, precum și de imagine și drepturile de difuzare. Într-un sector din ce în ce mai globalizat și dinamic, aplicarea efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală în întreaga lume este de a deveni o parte esențială a stării de sănătate a economiei sportului.”[29]

White Paper plus (Cartea Albă) din 2011, este ultimul act la nivel european în care se vorbește despre sport dar toate aceste acte au avut doar rol de recomandare fără a stabili reguli care să fie implementate în mod obligatoriu, la baza acestei declarații a fost art.165 din Tratatul de Funcționare al Uniunii europene.[30,p.81]

C. Statute ale federațiilor internaționale sportive

Statutele internaționale, în privința raporturilor dintre sportivi și cluburile afiliate unor federații sportive precum și cu privire la soluționarea litigiilor ce vor apărea între sportiv și club, reprezintă o sursă primară de inspirație în adoptarea regulilor interne, datorită legăturilor realizate între federații prin afiliere.

Având în vedere exemplul dat cu Federația Moldovenească de Fotbal, în ceea ce privește arbitrajul vom vedea care sînt dispozițiile internaționale în materie.

Statutul F.I.F.A., prevede faptul că sportivul profesionist are încheiat cu clubul sportiv un contract., A professional is a player who has a written contract with a club and is paid more for his footballing activity than the expenses he effectively incurs. All other players are considered to be amateurs.,sportivul profesionist ,este cel care are un contract cu un club și este plătit cu o sumă mai mare decît cheltuielile ocazionate de pregătirea sa.Toți ceilalți jucători sînt considerați amatori .[31,art.2,al.2]

Aceasta este modalitatea de a stabili liniile generale preluate de către federațiile interne și care este destul de ambiguă, deoarece este folosit termenul contract fără a face diferența între diferitele tipuri de contracte existente și fără a ține cont de faptul că sportivii desfășoară o activitate de muncă care trebuie să fie reglementată ca atare, de un contract de muncă, iar după aceea vorbim de disciplina sportivă care este diferită de disciplina muncii și care trebuie tratată diferit.

Potrivit Statutului FIFA, art.13, membrii, adică federațiile interne de profil au anumite obligații, printre care, să respecte pe deplin statutele, regulamentele, directivele și deciziile organismelor FIFA și hotărârile Curții de Arbitraj Sportiv, ratificarea statulelor trebuie să fie în concordanță cu statutul standard al FIFA și să se asigure că membrii lor respectă regulamentul statutul, directivele și deciziile FIFA.[32,art.13]

Din acest considerent, federațiile naționale, fiind afiliate, vor continua liniile stabilite de către federațiile internaționale și vor soluționa litigiile legate de contractele de muncă ca pe orice alt litigiu sportiv, fără a face diferență între ele.

D. Jurisprudența internațională în materie

Jurisprudența este un important izvor de drept care chiar dacă în acest domeniu, litigii rezultate din contractele de muncă sportive, nu are o consistență deosebită,ne referim la numărul mare al soluțiilor pronunțate de instanțe,elementul cantitativ,totuși soluțiile pronunțate au avut un răsunet în domeniu producând anumite modificări în statutele și regulamentele internaționale.

O primă decizie, la nivel european, a fost luată de către Curtea de Justiție, la data de 12.12.1974, în cauza Walrave 36/74, Sport și se menționează următoarele „având în vedere obiectivele Comunității, practicarea sportului este supusă dreptului comunitar numai în măsura în care acesta constituie o activitate economică în sensul Articolului 2 din Tratatul CE. – Interdicția privind discriminarea bazată pe naționalitate nu afectează componența echipelor sportive, în special echipele naționale, formarea cărora este o chestiune de interes pur sportiv și, ca atare nu are nimic de-a face cu activitatea economică.”,[33]

Interdicția unei astfel de discriminări nu se aplică doar la acțiunea autorităților publice, ci se extinde de asemenea la dispozițiile de orice altă natură care vizează reglementarea în mod colectiv a serviciilor și muncii lucrativă. - Norma cu privire la nediscriminare se aplică la estimarea tuturor relațiilor juridice în măsura în care aceste relații, din cauza fie a locului în care acestea sunt aplicate sau fie a locului unde acestea își fac efectul, pot fi localizate pe teritoriul comunității.

Următoarea hotărâre la fel de importantă,este cea din data de 15.12.1995, cauza Bosman, C-415/93, ECR 1995,cu referire la sport Articolul 48 (actualul Articol 39) CE exclude aplicarea normelor stabilite de cele 10 asociații sportive, conform cărora un fotbalist profesionist care este cetățeanul unui Stat Membru nu poate, la expirarea contractului său cu un club, să fie angajat de clubul unui alt Stat Membru, cu excepția cazului în care clubul din urmă a plătit fostului club o taxă de transfer, instruire sau de perfecționare. - Articolul 48 se opune aplicării normelor adoptate de asociațiile sportive conform cărora, în meciurile din competițiile pe care le organizează, cluburile de fotbal pot prezenta pe teren doar un număr limitat de jucători profesioniști care sunt cetățeni ai altor State Membre. [34]

Impactul hotărârii a fost profund și a adus numeroase modificări în modul de organizare al sistemului sportiv, au fost înlăturate restricțiile discriminatorii legate de naționalitate în materia contractelor cu privire la transferul internațional al sportivilor, deasemenea ce este foarte important s-a statuat și faptul că în momentul în care orice reglementare din sport are un efect economic, chiar dacă este unul accesoriu, va cădea sub incidența drepturilor fundamentale la libera circulație și concurență.

Concluzii.

Soluționarea litigiilor de muncă ale sportivilor, ca și consecință directă a neexecutării obligațiilor stabilite prin încheierea contractelor de muncă, reprezintă un domeniu important al dreptului care nu este revendicat suficient și care necesită o reglementare juridică corespunzătoare ce trebuie să țină cont de calitatea de angajat a sportivului dar și de specificitatea activității de muncă pe care acesta o desfășoară.

În momentul actual legislația, care reglementează modul de soluționare al acestei categorii de litigii, este insuficientă, ambiguă, contradictorie și se impune cu necesitate adoptarea legilor corespunzătoare pentru asigurarea unui tratament egal, din punct de vedere juridic, tuturor categoriilor de angajați indiferent de felul muncii acestora.

Bibliografie:

1. Codul muncii al R.Moldova, publicat la 29.07.2003 în Monitorul Oficial nr.159-162, cu modificările ulterioare, art.325.
2. Legea 330/25.03.1999, cu privire la cultură fizică și sport publicată în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.83-86 din 05.08.1999, art.17, al.2.
3. C.M al R.M art 354-355.
4. Statutul Federației Moldovenești de Fotbal, www.fmf.md, art.58.
5. *Ibidem*, 58.1.
6. Legea nr.23, cu privire la arbitraj, publicat în 20.05.2008 în Monitorul Oficial Nr. 88-89, art.1, al.2
7. *Ibidem*, art.2.
8. Codul de procedură civilă al R.Moldova, publicat la 12.06.2003, în Monitorul Oficial, Nr 111-115, Titlul V, capitolul XLIII, XLIV.
9. Codul civil al R.Moldova, publicat în Monitorul Oficial Nr. 82-86, din 22.06.2002, art.970.
10. Italia, Legea nr. 426 din 16.02.1942, publicată în Gazzeta Ufficiale nr.112, din 11.05.1942, art.5.
11. Legea 91 din 23.03.1981, Italia, publicată în Gazzeta Ufficiale, nr.86 din 27.03.1981, art.2.
12. *Ibidem*, art.3.
13. *Ibidem*, art.4.

14. Codice della giustizia sportive, hotărârea Consiliului Național C.O.N.I. din 10.02.2015, aprobat prin Decretul Președintelui Consiliului de Miniștri din 3-4-2015, în www.coni.it.
15. F.Buy, J.M. Marmayou, D.Poracchia, F.Rizzo, Droit du sport, ediția a 3-a, Lextenso editions, LGCJ, 2012, Paris, p.27-28, pp.832.
16. Decret 2011-48/13.01.2011, publicat în Journal Officiel „Loi et Decrets”,- JORF, nr.0011, din 14.01.2011.
17. Code de procedure civile française, decretul nr.75-1123/05.12.1975, publicat în JORF, din 09.12.1975, cu modificările ulterioare.
18. Legea federală din 04.12.2007 N 329-FZ "Cu privire la cultură fizică și sport în Federația Rusă"art.24.
19. Codul Muncii al Federației Ruse "de 30.12.2001 N 197-FZ , art.348.2.
20. legea cu privire la cultură fizică și sport in Fed.Rusă,art.16.
21. Legea federală Cu privire la instanțele de arbitraj din Federația Rusă din 24.07.2002 N 102-FZ ,art.1,al.2.
22. Codul de procedură civilă al Federației Ruse" din 14.11.2002 N 138-FZ, secțiunea a-VI-a.
23. Legea educației fizice și sportului, nr.69/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 200,din 09.05.2000, art.14,al.2.
24. *Ibidem*, art.14,al.7.
25. Legea 53 /2003,modificată și completată prin legea 40/2011,Codul muncii al României,publicat în Monitorul Oficial,nr.255din 31.03.2011.
26. Codul de procedură civilă a României, Legea 134/2010, numit și Noul cod de procedură civilă, Republicată în Monitorul Oficial, nr.545,din 3 august 2012, dându-se textelor o nouă numerotare, art.542,al.1.
27. R.C.R.Siekerman, Introduction to International and European Sports Law, T.M.C.Asser press, Haga, Olanda, 2012, p.70-71, pp.419.
28. www.eur-lex.europa.eu, White Paper on Sport , COM/2007/0391.
29. *Ibidem*.
30. R.C.R.Siekerman,op.cit.p.81.
31. www.fifa.com, Regulations on the Status and Transfer of Players, art.2,al.2.
32. *Ibidem*, FIFA STATUTES April 2015 edition, art.13.
33. www.eur-lex.europa.eu, case 36/74.
34. *Ibidem*, case 415/93.